

Або пра верных, здраднікаў і проста лянiвых

Святлана БАРЫСЕНКА

Каторы раз інтэрнэт узнімае тэму генетычнага тлумачэння схільнасці да частай змены палавых партнёраў. Быццам бы ўдалося выявіць, што гены прамакоўчых жанчын на здраду значна мацней, чым сацыяльны асяродак. Прычым больш як у два разы (!). Выяўлена таксама, што нявернасць перадаецца па мацёрнскай лініі. І робіцца каласальна па сваёй абсурднасці выноса: маўляў, калі ваша цешча гуляла, то яе дачка наставіць вам рогі з верагоднасцю 55 працэнтаў (!). Словам, гу-

— Наогул тэма нявернасці частэй акранаецца ў дачыненні да мужчын. І гэтаму ёсць абсалютна нармальнае растлумачэнне. Па-першае, нікто не адмяняў пошук адказу на пытанне, для чаго мы жывём. Колькасць з'едзеных далікатэсаў, атрыманых партфелю і заваяваных жанчын — гэта, у рэшце рэшт, другаснае перад магчымай атрыманнем бесмяротнасці, пакінуць пасля сябе нашчадкаў. У жанчын гэтая магчымасць адназначна абмежаваная, а ў мужчын аб'ектыўна большая. Тэарэтычна мужчына можа пакінуць пасля сябе і тысячы нашчадкаў, што абсалютна незвычайна для жанчыны.

Тэма вернасці-нявернасці можна разглядаць і праз прызму рэлігіі. У тэмаў мусульман дазваляецца шлюб з трыма, чатырма жонкамі. Але мы не скажам пры гэтым, што з кожнай з іх ён здарвае астатнім... — Што ж тады мы разумеем пад нявернасцю? — Напоўна, здраду законнаму партнёру. У іншых выпадках пытанне проста губляе сэнс. Далусіць, вы свабодная жанчына і займаецеся сэксам з некалькімі мужчынамі. Каму з іх пры гэтым вы здраджваеце? Або, далусіць, вы жывіце з мужчынам без абсалютнай рэгістрацыі адноснаў. Ці варта тут разглядаць магчымасць мець сексуальныя ўзросці з іншымі партнёрамі, калі ў вас перад вачымі грамадзянскім мужам няма абавязальнасці стваў?

— **Значыць, вернасць цесна звязана з абавязальнасцю?** — Безумоўна. А яшчэ не трэба пры гэтым мець на ўвазе здраду выключна з пункту гледжання фізічнай блізкасці. Няверным можна быць і ў думках. — **Вы дапускаеце, што схільнасць да частай змены палавых партнёраў можа перадавацца ў спадчыну?** — А вы як лічыце? — **Думаю, гэта глупства чыстай вады...**

лякі — яны проста няшчасныя людзі, якім ад продкаў дасталіся дрэнныя гены, паколькі ўся справа ў недахопе ці лішку пэўных гармонаў. На самай справе той, хто ходзіць налева, — сапраўды няшчасны ў пэўным сэнсе чалавек, але ж усім не таму, што яму не пашанцавала з фізіялогіяй. Тут на ўзбраенне варта браць псіхалогію. На «леву» тэму разважае ўрач-сэксолаг Мінскага абласнога клінічнага цэнтру «Псіхіятрыя — наркалогія» Дзмітрый КАПУСЦІН.

— І я так думаю! З нейкага моманту стала модным гаварыць пра сэксіалягю як пра наркамана. Маўляў, гэта хвароба таксама. Продакі былі няправільныя, а таму — выбанай, дарагая, я пайшоў налева — «пахарэю»... Не, так не атрымаецца.

Паніцце вернасці закладваецца ў бацькоўскай сям'і, дзесяці ў перыяд з 2 да 10 гадоў. Дзіця адзначае запамінае тое, што бачыць. Хлопчык або дзяўчынка будуць хадзіць налева, калі ў гэты перыяд свайго жыцця атрымалі інфармацыю, што тата з мамай не захоўваюць адзін аднаму вернасць. Груба кажучы, калі дзецц свядомкі развалу сям'і, то, умоўна кажучы, 30 працэнтаў такіх дзецей падумаюць, што развод — гэта катастрофа, і «я такога не дапушчу», а 70 — вырашаць, што нічога страшнага няма, выжыць можна.

— **Большасць дарослых пераканана, што дзеці нічога ў гэтым сэнсе не разумеюць...**

— Тым не менш, з 2-3 гадоў дзіця пачынае «прыглядацца» да клімату ў сям'і, узаемаадносін паміж бацькамі. У дзіцячым мозгу ідзе аналітычная работа на тэму «Узаемаадносіны мамы з татам». Нельга неадзначыць усведамленне дзецімі паводнаў, спрэчак, боек і г.д. Не будзем забывацца і пра хатні адну рэч. Колькасць партнёраў, якіх дзяўчына ў будучым памяне, залежыць ад таго, наколькі яна была лашчана матулі ў дзяцінстве. Не адзённае не ежа, а менавіта мацёрныя пільноты мае прынцыповае значэнне. Маці павінна яе мага лепш адгуляць са сваёй дачкой у «дочкі-мамкі». Тады падлеткавы ўзрост у дзяўчынку пройдзе спакойна. Калі ж дзяўчынка не хапіла мацёрныя пільноты і пільноты, то ў падлеткавым узросце гарманальная бора абудзіць вліку партнёраў ў гэтай самай пільноте. Але ні мама, ні тата не будуць лашчыць 12-14-гадова дзяўчынку. Застаюцца хлопчы-равеснікі, якім, праўда, патрэбныя не пільноты

Прыяду спрацаваў «эфект націлу», калі на развітанне з цягліцавым падтурхнулі размовы равеснікаў: «мы ўжо даўно, а ты сядзіш?»

— Есць людзі, якія ўсяляк імкнучы развітацца з цягліцавом. Не важна, ёсць партнёр — няма, галоўнае, каб хутчэй пазбавіцца... І асабліва востра гэтак пытанне непакочыць дзяўчат. Перад імі наогул паўстае складаная дилема: з аднаго боку, хочацца вылучыцца, каб цёбе заўважылі, але як, калі ўсе прыблізна аднолькава выглядаюць? З другога боку, застаецца жаданне быць у гэтым натоўпе. Хто скачы ў натоўпе перад сёнаў, хто сплявак крычыць «не бачы вашы рукі»? Дзяўчыні, і фемінізацыя хлопчыкаў. Мускуліны мужчына разумее, што калі ён залпаўці грошы, то скаваць, падпяваць і крычаць — не яго справа... Дрэнную паслугу дзяўчатам аказваюць і артыкулы ў СМІ адносна сярэдняга ўзросту ўступлення ў паловае жыццё. Такія інфармацыя стымулюе жаданне і няправільныя рашэнні: усе жывуць, а я значыць, за бортам? Хоць практыка паказвае, што рана пачынае жыць паловае жыццём вельмі нязначная колькасць людзей.

— **Словам, для выхавання вернасці ў дзецей патрэбнаць вельмі добрыя адносіны паміж бацькамі.**

— Адначасна. Даўно вядома: калі тата сыходзіць з сям'і, калі дзіцяці было ад 2 да 10 гадоў, але нават пачынаюць, спіхатраўма ў дзіцяці ўсё роўна застаецца. Бацька надзвычайна неабходны ў гэты перыяд жыцця дзяўчыны, такі хлопчыку. Хлопчык ён адрывае мужчынскі свет, дапамагае зразумець мужчынскую псіхалогію, а дзяўчынка адрывае з татам ролю... палобіўшчы, асвойвае навыкі заваявання мужчынскай увагі. Тата павінен рэгулярна пацярэваць, што яго дачка прыгожая, прычварная і г.д. Калі ж тата — нуль у сям'і, дзяўчынка нават на рукі не пойдзе да таго таты.

— **Ці можа быць так, што выхаванне бы атрымалі правільнае, а з наступленнем пераходнага**

узросту ўскладненняў — 99. Часта жанчыны не чуваюць таго, чаго не жадаюць пацуж. Лічу, што абмежаванне для паказанняў ЭКА ў 49 гадоў — нармальнае. Гэта супадае і з нормамі ААН.

— **Калі моманты пры распрацоўцы практычна закона выклікалі найбольшыя дыскусіі ўнутры працоўнай групы?**

— Узрост — раз, донорства яйцаклетак і сперматозоідаў — два, суратганна мацёрнасць — тры і колькасць эмбрыёнаў, якія можна пераносіць у палаць маткі, — чатыры.

— **Чаму ўвогуле ўзнікае неабходнасць у замарожанні жаночых палавых клетак?**

— У некаторых жанчын можа не быць яечнікаў, і такія жанчыны могуць зацяжараць толькі з дапамогай донорскай яйцаклеткі і спермы мужа. Замарожанне донорскага матэрыялу на паўгода — гэта неабходны караніца на ВІЧ, гепатыт і іншыя цяжкія інфекцыі. Вось чаму атрымліваецца тэхналагічна-юрыйдчына нестыкоўка. Ва ўсім свеце жанчыны самі вырабляюць: выкарыстоўваюць донорскую яйцаклетку замарожаную або свежую. На жаль, наш праект закона прадугледжвае магчымасць выкарыстоўваць толькі замарожаную яйцаклетку, што зніжае шанцы жанчын на паспяховае вынік.

— **Чаму аналізу, якія здаюць доноры, не дастаткова?**

— Таму што сёння чалавек здаў аналіз, зайтра заразіцца, а паслязаўтра стаў донорам. Вынікі аналізу яшчэ свежыя і добрыя, але донорскі матэрыял ужо можа несці вірус. Да таго ж, у многіх вірусаў ёсць інкубацыйны перыяд, падчас якога аналіз нічога не пакажа, але зараджэнне можа абдыцца. Вось чаму за мяжой імкнучыя донораў шукаць паміж сявакоў.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

— **Вось тады і паглядзім.** У ідэале падзаконныя акты павінны прадугледжваць самыя розныя варыянты: сваяк, наёмны донор, сяброўка... Давяйце абмяркоўваць: магчыма гэта або не. Але донорства даччына пярэўнальна не влікая колькасці людзей, якія мусяць карыстацца дапаможнымі рэпрадукцыйнымі тэхналогіямі. Частей за ўсё пацыенты такіх клінік, які наша, маюць упасныя палавыя клеткі і ў стане сама вынасіць і нарадзіць дзіця.

— **А ў нас?**

— **Аднак ён хутка з'явіцца.**

Выйце побач ЖЫЦЬ!

ЧАМУ сярод нас ёсць тыя, хто прымае суіцыд як адзіна магчымае выйсце і як дапамагчы гэтым людзям адмовіцца ад здзяйснення влікага граху? Адзінога і сямейнага канфлікты, непаразуменні на вучобе і працы, недахоп грошай і даўгі, непажаданая цяжарнасць і аборт, цяжкія хваробы цела і душы — так выглядае пералік асноўных праблем, здольных прымусіць чалавека задумацца ў нейкі момант аб добраахвотным развітванні з жыццём. Спецыялісты сцвярджаюць, што справа тут не столькі ў нейкай канкрэтнай праблемы. Усё ж такі жонны з нас на працягу свайго жыцця аказваюцца (і нават не раз) ў складанай сітуацыі.

Паводле слоў дырэктара РНПЦ псіхічнага здароўя, **доктара медыцынскіх навук Сяргея ІГУМНАВА**, летася ў Беларусі скончылі жыццё самагубствам каля 2,4 тысячы чалавек (26 выпадкаў на 100 тысяч насельніцтва). У 2009-м было зарэгістравана 2,7 тысячы такіх выпадкаў (28 на 100 тысяч насельніцтва). Дарэчы, напрыканцы 90-х пачатку 2000-х рэгістравалася каля 3 тысяч суіцыдаў у год. Наогул яшчэ з савецкіх часоў Беларусь разам з Расіяй і Украінай уваходзіла ў спіс краін з самымі влікамі паказчыкамі суіцыдаў сярод краін былога Саюза і нават свету. Так выглядае сітуацыя і сёння, хоць зніжэнне выпадкаў самагубстваў ёсць аб влікай комплекснай рабоце, якая праводзіцца ў нас 25-ю спецыяльнымі міністэрствамі і ведамствамі па прафілактыцы паводных трагедый, аказанні дапамогі асобам, якія апынуліся ў крызіснай сітуацыі. Скіраваны на гэты дзёны Закон «Аб псіхалагічнай дапамозе».

Калі бярэцца за вырашэнне такой сур'ёзнай медыка-сацыяльнай праблемы, як суіцыд, то пачынаць, працягваюць гэтую работу неабходна паралельна з растлумачэннямі элементарнага. Безумоўна, не варта багача слоў з душэўнымі каранямі «псіх», паколькі псіхалогія, псіхатэрапія, псіхіятрыя — гэта карысная і дзейсная тэрапія душы. І чым хутчэй грамадства адкрываецца для такога кітальт дапамогі, тым лепш. Размовы з сябрамі або поўна закрытысць, умяшчэнне моцнаградусных напояў, беганне па экстрасэнсах і г.д. не вырашаюць праблему, а толькі маскіруюць яе. Прафесійная ж дапамога навука глядзець на складанасць з іншага пункту гледжання: невяршальных задан не існуе!

Настаніць храма ўражэння Хрыстова, Падворку Патрыярха Маскоўскага і ўсе Русі архаічныя АГУСЦІН кажа, што суіцыд — гэта разбурэнне цэласнасці духу, адсутнасць правільнага ўяўлення аб сабе, неразуменне таго, што цела і дух чалавека закліканы да вечнага жыцця, жыцця ў любові і з любоўю. Аднак далёка не ўсім выпадае выхоўвацца ў атмасферы вечных каштоўнасцяў і з добрым усведамленнем паняццяў, якія цяжка памацаць або ўзвіхаць. Нямаю людзей становіцца дарослымі толькі па папярца, а іх асоба застаецца слабай і схільнай да пераімання паводнаў іншых людзей. На думку крызіс-нага і клінічнага псіхолога, кіраўніка Маскоўскага цэнтру крызіснай псіхалогіі Міхаіла ХАСЬМІНСКАГА, на людзей «без змысловай» моцна ўплываюць, напрыклад, СМІ і інтэрнэт, дзе часам змяшчаюцца падрабязныя страшных фактаў самагубства, што успрымаецца слабай асобай як цялкам магчымы варыянт развіцця пачаць.

Груба кажучы, працэнтаў дваццаці з ліку тых, хто здзяйсняе або задумвае самагубства, — людзі псіхічна хворыя. Аднак абсалютна большасць — гэта тыя, хто не можа сфармуляваць для сябе мэты і задачы, хто лёгка падаецца розным страхам і далёкі ад паняцця адказнасці перад сабой і іншымі. Такім патрэбны не падрабязныя гіблі шкільна СМІ або беспрацоўнай Л. А, канкрэтнай інфармацыя аб тым, куды іці са сваёй праблемай, і такарма аб тым, што далёка не ўсе спробы развітвання з жыццём сторацэнтна «спрацоўваюць», а значыць можна ўсё ж такі застацца жыць. Праўда, у межах дома-інтэрната псіханеўралогічнага профілю.

Пачынаючы з 19-га стагоддзя, калі праблема суіцыдаў пачала адкрываць даследавацца, яна толькі нарастала. І нягледзячы на ўстаўленне важнай ролі спецыфічнай работы галаўнога мозгу, колькасці эндарфінаў і сератаніну, відарочна адно: біяхімія чалавека не мяняецца ад стагоддзя да стагоддзя, а ўсё сацыяльныя умовы мяняюцца, і вельмі імкліва. Але ж ніякай катастрофы ў гэтым няма.

Аб кансультацыі псіхологаў, псіхатэрапеўтаў, псіхіятраў можна даведацца ў любой паліклініцы па месцы жыхарства. А ў інтэрнце воль ужо ляць дадоў працуючы рускомовны сайт: **pobedish.ru** (для тых, хто не хоча жыць), **pereji.ru** (як перажыць развод, расставанне), **memoriam.ru** (калі памёр блізкі), **boleem.com** (хварэем без смутку), **realisti.ru** (як стаць шчаслівым), **reallove.ru** (пра сапраўднае каханне).

Святлана БАРЫСЕНКА.